

การพัฒนาการท่องเที่ยวทางจักรยานเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนบ้านเนินหอม
จังหวัดปราจีนบุรี

Bicycle Tourism Development to Promote Ban Noenhom Community
Enterprises Prachinburi Province

ทิชากร เกษรบัว*

Thichakorn Kasornbua

เปรมสิรี สุขปรีเปรม**

Premsiree Sukpreeprem

Received : August 21, 2021

Revised : October 21, 2021

Accepted : November 10, 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนบ้านเนินหอม และ 2. พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวทางจักรยานในชุมชนบ้านเนินหอม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชน 1 ท่าน และประธานวิสาหกิจชุมชน 4 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสำรวจข้อมูล และการประชุมกลุ่มย่อย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา นำเสนอในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า (1) แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชนบ้านเนินหอมที่สำคัญ ได้แก่ เขื่อนโครงการคลองไม้ปล้อง น้ำตกเหวนรก น้ำตกธารรัตน์ น้ำตกเขาอีโต้ วัดต่างๆ รวมทั้งอ่างเก็บน้ำวังบอนซึ่งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง มีวิสาหกิจชุมชน 8 กลุ่ม (2) การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า สถานที่ที่เหมาะสม คือสถานที่ท่องเที่ยว 3 แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำเขาไม้ปล้อง วัดเขาพระธรรมขันธุ์ และอ่างเก็บน้ำวังบอน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีความพร้อมในการพัฒนาเป็นแหล่งการท่องเที่ยว 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มขนมจีนบ่อแร่ กลุ่มสมุนไพรบ้านเนินหอม กลุ่มอาชีพสานเข่งและตีมีด และกลุ่มผลิตองุ่น มีเส้นทางการปั่นจักรยาน 8 เส้นทาง รวมระยะทางการท่องเที่ยว 35.05 กิโลเมตร

คำสำคัญ : วิสาหกิจชุมชน / ท่องเที่ยวชุมชน / เส้นทางการปั่นจักรยาน / ปราจีนบุรี

*อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

Faculty of Administration and Service Industry, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

**เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป คณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

พระนครเหนือ

General Administration Officer, Faculty of Administration and Service Industry, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

ABSTRACT

The objectives of this research were to; 1. investigate tourist attractions and tourism activities in Ban Noenhom communities; and 2. enhance travel routes and bicycle tours in these areas. Key persons for data providing were 1 community leader and 4 principals of community enterprise. The research tools were in-depth interview questionnaires. Data were collected by in-depth interview, data survey, and focus group. Analysis of data used content analysis and was presented by analytical description. As a result, (1) The Khlong Mai Plong project's dam, the Haew Narok waterfall, the Tarnrattana waterfall, the Khao Ito waterfall, temples, and the adjacent Wang Bon reservoir became notable tourist attractions in the Ban Noenhom vicinity. There were a total of eight community enterprises. (2) to develop tourist routes and tourism activities showed the 3 suitable locations of Khlong Mai Plong reservoir, Khao Prathamkhan temple, and Wang Bon reservoir. Ban Bo Rae Thai rice noodle, Ban Noenhom herbal product, wicker basket and knife manufacture, and angklung manufacturing were four community businesses interested in enhancing tourism sector. There were eight cycling routes with a total trip distance of 35.05 kilometers.

Keywords : Community / Tourism Community / Cycling Routes / Prachinburi

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของภาคกลาง เป็นจังหวัดที่มีการผสมผสานระหว่างภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรีมีความเจริญเติบโตและมีการลงทุนอย่างต่อเนื่อง มีการก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมหลากหลายแห่ง เช่น นิคม 304 นิคมกบินทร์บุรี และนิคมโรจนะ เนื่องจากทำเลที่ตั้งของอุตสาหกรรมอยู่ใกล้เมืองหลวง ใกล้ท่าเรือที่ใช้ส่งออก และเส้นทางสำคัญสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออก ด้านภาคเกษตรกรรมจังหวัดปราจีนบุรีมีพื้นที่เกษตรกรรมจำนวนมาก ทั้งพื้นที่ปลูกข้าว ทำนา ทำสวนผลไม้ ผลผลิตที่ได้ทำรายได้สู่ประชาชนในจังหวัด

หมู่บ้านเนินหอมเป็นหมู่บ้านหนึ่ง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มและภูเขา มีลำธารน้ำไหลผ่าน พื้นที่ของหมู่บ้านอยู่ในแนวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และเป็นด้านอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ฝั่งปราจีนบุรี ชาวบ้านในหมู่บ้านเนินหอมประกอบอาชีพทำนา ทำสวนเป็นอาชีพหลัก ด้านอาชีพรองมีการรวมตัวของชาวบ้านในหมู่บ้านก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนหลากหลายรูปแบบ เช่น การแปรรูปสมุนไพร การผลิตอังกะลุง การตีมีด เป็นต้น ซึ่งวิสาหกิจชุมชนแต่ละแห่งมีความเป็นเอกลักษณ์ของตน แต่การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแต่ละแห่งมีการดำเนินงานแบบเป็นเอกเทศโดยไม่ได้มีการเชื่อมโยงซึ่งกันและกันด้านการท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านนิยมท่องเที่ยวด้วยการปั่นจักรยานเพื่อสัมผัสกับธรรมชาติ เนื่องจากพื้นที่ของหมู่บ้านติดกับทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ แม้ว่าจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นจำนวนมาก แต่ประชาชนในพื้นที่ยังไม่สามารถที่จะสร้างรายได้ที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวได้ ดังนั้นจากลักษณะและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว และจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่มีอยู่ในพื้นที่ ถ้าสามารถเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวโดยจักรยานกับการท่องเที่ยวในวิสาหกิจชุมชน จะเป็นการสร้างแหล่งท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชนบ้านเนินหอม ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของแผนการพัฒนาจังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. 2561-2565 (Prachinburi office, 2020, p.125) ซึ่งประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์

5 ยุทธศาสตร์หลัก ซึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาข้อที่ 2 ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ได้มีการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว บุคลากร สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับจังหวัด

การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยจักรยานที่พัฒนาขึ้นจึงเป็นการท่องเที่ยวที่สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยว ซึ่งในปัจจุบันการท่องเที่ยวทางจักรยานกำลังเป็นที่นิยม จากข้อมูลพบว่า ในปี พ.ศ. 2561 รายได้จากการท่องเที่ยวด้วยการปั่นจักรยาน มีมูลค่าประมาณ 1,700 ล้านบาท ส่งผลให้รายได้จากการปั่นจักรยานท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 10% มีผู้ใช้จักรยานเพื่อการท่องเที่ยวและการกีฬามากกว่า 4,500,000 คน สร้างรายได้ให้กับการท่องเที่ยวและการจัดการแข่งขันจักรยานในภูมิภาคต่างๆ มากกว่า 2 พันล้านบาทต่อปี (Thansettakij, 2018) นอกจากนี้จากการวิเคราะห์ของ Krungsri Research (2021) เกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยวและโรงแรมหลังการแพร่ระบาดของโรค Covid-19 พบว่ารูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้เปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบเดิม หนึ่งในการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญคือสุขภาพและอนามัย ทำให้กระแสการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาเพิ่มขึ้น เช่น การปั่นจักรยาน การวิ่งมาราธอน หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่กลางแจ้ง เนื่องจากนักท่องเที่ยวหลีกเลี่ยงการท่องเที่ยวในพื้นที่ปิดที่มีคนจำนวนมาก ดังนั้นการท่องเที่ยวทางจักรยานที่พัฒนาขึ้นจึงเป็นโอกาสของชุมชนบ้านเนินหอมที่จะพัฒนากิจกรรมดังกล่าวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้เห็นโอกาสที่จะพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางจักรยานเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนบ้านเนินหอม จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงระหว่างชาวบ้านเนินหอมซึ่งเป็นเจ้าของภูมิปัญญา วิสาหกิจชุมชนภายในหมู่บ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ประกอบกับมีพื้นที่ท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่เชิงนิเวศ การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวจึงมุ่งการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน และมีการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชนบ้านเนินหอม จังหวัดปราจีนบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนบ้านเนินหอม จังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวทางจักรยานในชุมชนบ้านเนินหอม จังหวัดปราจีนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Approach) โดยมีรายละเอียดการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยในครั้งนี้มีจำนวนทั้งหมด 5 ท่าน โดยแบ่งเป็น ผู้นำชุมชน จำนวน 1 ท่าน ประธานวิสาหกิจชุมชน จำนวน 4 ท่าน ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรบ้านเนินหอม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มบ้านขนมจีนบ่อแร่ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตอังกะลุง และวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสานแข่งและตีมีด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ประกอบด้วย สถานที่และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องที่สามารถพัฒนาเชื่อมโยงการท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยว รวมทั้งความพร้อมของวิสาหกิจชุมชนที่สามารถเข้าร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ลักษณะของวิสาหกิจชุมชน

ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น และความพร้อมของพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชน และประธานวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 ท่าน ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้ โดยมีการบันทึกเทปและจดบันทึกโดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์แต่ละท่านไม่น้อยกว่า 30 นาที

3.2 หลังจากได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจึงได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการสำรวจสถานที่เส้นทางการท่องเที่ยว และนำมาวิเคราะห์การจัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวและกิจกรรม

3.3 หลังจากวิเคราะห์เส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว ผู้วิจัยจัดทำการประชุมกลุ่มย่อยกับผู้นำชุมชน และวิสาหกิจชุมชน เกี่ยวกับเส้นทางและความเป็นไปได้ในการท่องเที่ยวและการจัดกิจกรรมภายในชุมชน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำมาสังเคราะห์เพื่อหาประเด็นร่วมหรือประเด็นหลักด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล 3 เสา ได้แก่ 1) จากการสัมภาษณ์ 2) จากการทบทวนเอกสาร และ 3) จากการสังเกต หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์และนำเสนอในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านเนินหอม จังหวัดปราจีนบุรี

1.1 สรุปผลการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนบ้านเนินหอม

ผลการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวจากข้อมูลทุติยภูมิ (Noenhom Subdistrict Administrative Organization, n.d.) สรุปได้ว่า แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชนบ้านเนินหอม ได้แก่ (1) เชื้อนโครงการคลองไม้ปล้อง ซึ่งเป็นโครงการที่มาจากพระราชดำริ จัดตั้งขึ้นเพื่อกักเก็บน้ำสำหรับช่วยเหลือการเพาะปลูก (2) น้ำตกเหวนรก เป็นน้ำตกมี 3 ชั้น จุดชมน้ำตกอยู่ชั้นที่ 1 สำหรับชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 ไม่นิยมเปิดให้ท่องเที่ยวเที่ยว เนื่องจากมีความเป็นหน้าผาลาดชัน และในฤดูน้ำหลากน้ำไหลเชี่ยวมาก (3) น้ำตกธารรัตน เป็นน้ำตกที่มีสภาพเป็นแก่งน้ำไหลตามหุบเขาในเทือกเขาใหญ่มีน้ำมากในฤดูฝน (4) น้ำตกเขาอีโต้ เป็นน้ำตกที่มีธารน้ำไหลผ่านโขดหินน้อยใหญ่ลดหลั่นเป็นชั้น ๆ ความสูงไม่มาก สภาพบริเวณโดยรอบเป็นป่าโปร่ง จะมีน้ำมากเฉพาะในช่วงฤดูฝน (5) วัดต่างๆ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปหลากหลายองค์ วัดที่สำคัญของตำบลเนินหอม ได้แก่ วัดเขาพระธรรมขันธุ์ วัดห้วยเกษียรน้อย วัดหนองแท่นพระ วัดบ่อแร่ วัดเนินไม้หอม วัดธารเรา วัดใหม่สูงเนินหอม

1.2 สรุปผลการศึกษาวิสาหกิจชุมชนในชุมชนบ้านเนินหอม

ผลการศึกษาวิสาหกิจชุมชนบ้านเนินหอมจากข้อมูลทุติยภูมิสรุปได้ว่า ชุมชนบ้านเนินหอม ประกอบด้วยวิสาหกิจชุมชน 8 กลุ่ม (Thaitambon.com, n.d.) ได้แก่ (1) กลุ่มทำดอกไม้จันทร์ ทำการผลิตดอกไม้จันทร์ โดยนำเศษไม้ที่ไสกบจนเป็นแผ่นบางๆ นำมาประดิษฐ์เป็นดอกไม้จันทร์ (2) กลุ่มบ้านขนมจีนบ่อแร่ ทำการผลิตเส้นขนมจีน น้ำยา น้ำพริก ไว้สำหรับรับประทานเป็นอาหารว่าง และสามารถรับประทานแทนข้าวได้ (3) กลุ่มเพาะเห็ดฟาง เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตเห็ดฟางที่เพาะจากฟางข้าว (ต้นข้าว) ดอกเห็ดมีลักษณะดอกสีขาวใหญ่ มีคุณค่าอาหารอุดมสมบูรณ์ เหมาะที่จะนำไปประกอบเป็นอาหารบริโภคในชีวิตประจำวัน

(4) กลุ่มผลิตข้าวกล้องเพื่อสุขภาพ เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ทำการผลิตข้าวกล้องเพื่อสุขภาพ โดยสมาชิกจะทำการรวมกลุ่มกันผลิตแล้วนำไปขาย (5) กลุ่มทำเครื่องเงิน ทำการผลิตเครื่องเงินซึ่งเป็นเครื่องประดับต่างๆ ทำด้วยเงิน 100% มีหลากหลายแบบ (6) กลุ่มอาชีพสานแข่งและตีมีด เป็นกลุ่มที่ทำการผลิตแข่งซึ่งผลิตจากไม้อย่างดี ใช้สิริธรรมชาติ เป็นภาชนะสำหรับใส่ของ และทำการผลิตมีดทุกชนิด (7) กลุ่มผลิตอังกะลุง ทำการผลิตอังกะลุงซึ่งผลิตกันจากภูมิปัญญาของชาวบ้านที่มุงอนุรักษ์และสืบสานศิลปะทางดนตรีของไทย โดยจำหน่ายไปทั่วประเทศ (8) กลุ่มสมุนไพรบ้านเนินหอม เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่จัดขึ้นโดยทางกลุ่มเล็งเห็นว่าวัตถุดิบในท้องถิ่นมีจำนวนมาก และเป็นวัตถุดิบของชุมชนที่มีอยู่ทุกบ้าน จึงได้ปลูกพืชสมุนไพรไว้เพื่อขายและแปรรูป ทางกลุ่มจะทำการผลิตชุดอบตัวสมุนไพร ลูกประคบ

2. สรุปผลการสัมภาษณ์และการลงพื้นที่สำรวจแหล่งท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์และลงพื้นที่สำรวจแหล่งท่องเที่ยว สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

2.1 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนได้เสนอว่าแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับให้นักท่องเที่ยวปั่นจักรยาน และสร้างเป็นเส้นทางในการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านเนินหอมมี 3 แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำเขาไม้ปล้อง วัดเขาพระธรรมขันธุ์ และอ่างเก็บน้ำวังบอน เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าวมีลักษณะเป็นวิวทัศนที่สวยงาม และเป็นธรรมชาติ อีกทั้งมีถนนและเส้นทางที่เหมาะสมกับการปั่นจักรยาน สำหรับวิสาหกิจชุมชนพบว่า ในพื้นที่บ้านเนินหอมมีวิสาหกิจชุมชน 8 กลุ่ม ซึ่งบางกลุ่มมีการดำเนินงานที่ไม่ต่อเนื่อง และบางกลุ่มยังไม่มีความพร้อมในการรองรับต่อการท่องเที่ยวในชุมชน ดังนั้นจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งหมดมีวิสาหกิจชุมชน 4 กลุ่มที่มีความพร้อมต่อการรองรับนักท่องเที่ยว อีกทั้งสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ กลุ่มบ้านขนมจีนบ่อแร่ กลุ่มสมุนไพรบ้านเนินหอม กลุ่มผลิตอังกะลุง และกลุ่มอาชีพสานแข่งและตีมีด ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อสอบถามถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวของแต่ละกลุ่มเพื่อนำมาพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวต่อไป

2.2 สรุปผลการสัมภาษณ์กลุ่มสมุนไพรบ้านเนินหอม พบว่า กลุ่มสมุนไพรบ้านเนินหอม ตั้งอยู่หมู่ 3 ตำบลเนินหอม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ตั้งขึ้นจากการรวมตัวของชาวบ้านที่อยู่ในท้องถิ่นจำนวน 7 คน เริ่มแรกมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกสมุนไพรให้กับโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร และในปี 2544 โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรต้องการให้กลุ่มสมุนไพรบ้านเนินหอม ผลิตสินค้าที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพร จึงได้เกิดผลิตภัณฑ์ชุดอบและลูกประคบขึ้น จนในปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์มากมาย ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ดำเนินการแบบวิสาหกิจชุมชนเจ้าของคนเดียวโดยมีชุมชนมีส่วนร่วม ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ชุดอบ ลูกประคบ เครื่องหอมดับกลิ่น ฐูปหอม และกล้วยกรอบแก้ว

ภาพที่ 2 ตัวอย่างกิจกรรมการจัดลูกประคบของนักท่องเที่ยวในกลุ่มสมุนไพรบ้านเนินหอม

ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยจักรยาน พบว่า กลุ่มสมุนไพรบ้านเนินหอมสามารถรับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวได้สูงสุด 30 คน/ครั้ง กิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก

คือ กิจกรรมที่ 1 จัดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมสวนสมุนไพรที่ทางกลุ่มได้ปลูกไว้เป็นวัตถุดิบซึ่งมีสมุนไพรหลากหลายชนิด อีกทั้งยังพาชมสวนไม้ดอกไม้ประดับ และกิจกรรมที่ 2 ทางกลุ่มจะให้นักท่องเที่ยวทดลองทำลูกประคบด้วยตนเอง ซึ่งทางกลุ่มจะเตรียมวัตถุดิบไว้ให้ นักท่องเที่ยวสามารถนำลูกประคบกลับได้หลังจากการทดลองทำ (ดังภาพที่ 2) ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการทดลองทำลูกประคบต่อนักท่องเที่ยว 1 คนๆ ละ 50 บาท เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม 30-45 นาทีต่อการท่องเที่ยว 1 ครั้ง

2.3 สรุปผลการสัมภาษณ์กลุ่มบ้านขนมจีนบ่อแร่ พบว่า กลุ่มบ้านขนมจีนบ่อแร่ ตั้งอยู่หมู่ 12 ตำบลเนินหอม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการรวมตัวของสมาชิกจำนวน 5 คน การทำขนมจีนของกลุ่มบ้านขนมจีนบ่อแร่ได้รับการถ่ายทอดมาจากรุ่นปู่ย่าที่มีอาชีพทำขนมจีนขาย สมาชิกกลุ่มหลังได้เรียนรู้การทำขนมจีนและได้รวมตัวกันก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านขนมจีนบ่อแร่ขึ้น ผลผลิตของกลุ่มบ้านขนมจีนบ่อแร่ ได้แก่ ขนมจีนทั้งเส้นสดและเส้นหมัก น้ำยา น้ำพริก แกงสำหรับรับประทานกับขนมจีน

ภาพที่ 3 ตัวอย่างกิจกรรมการทดลองทำขนมจีนของกลุ่มบ้านขนมจีนบ่อแร่

ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยจักรยาน พบว่า กลุ่มบ้านขนมจีนบ่อแร่สามารถรับนักท่องเที่ยวสูงสุด 20 คน/ครั้ง เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านพื้นที่ สำหรับกิจกรรมในการรับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในวิสาหกิจชุมชน กลุ่มบ้านขนมจีนบ่อแร่จะพานักท่องเที่ยวชมการทำขนมจีน และให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองทำขนมจีนแบบสด ๆ และสามารถรับประทานขนมจีนที่นักท่องเที่ยวได้ทำไว้ (ดังภาพที่ 3) ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะเตรียมน้ำยา น้ำพริก รวมทั้งเครื่องเคียงสำหรับรับประทานขนมจีนไว้ให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานภายในกลุ่มต่อนักท่องเที่ยว 1 คนๆ ละ 50 บาท เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม 30-45 นาทีต่อการท่องเที่ยว 1 ครั้ง

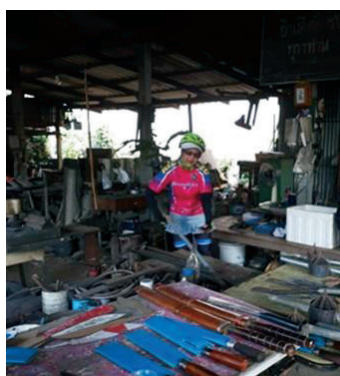
2.4 สรุปผลการสัมภาษณ์กลุ่มผลิตอังกะลุง พบว่า กลุ่มผลิตอังกะลุง ตั้งอยู่หมู่ 20 ตำบลเนินหอม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ลักษณะของกลุ่มเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเจ้าของรายเดียวแบบชุมชนมีส่วนร่วม แรกเริ่มของธุรกิจเกิดจากการที่เจ้าของธุรกิจมีความสามารถในการเล่นดนตรีไทย โดยเฉพาะอังกะลุง และได้รู้จักผู้ผลิตอังกะลุงหลากหลายคน และได้เล็งเห็นการต่อยอดอาชีพจากการทำอังกะลุง อีกทั้งได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐให้จัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเริ่มแรกมีผู้ร่วมก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 20 คน แต่ในปัจจุบันได้เปลี่ยนจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นผู้ประกอบการรายเดียวแบบชุมชนมีส่วนร่วม ผลผลิตหลักของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแห่งนี้จึงมีผลิตภัณฑ์เพียงชนิดเดียวคืออังกะลุง ซึ่งมีทั้งอังกะลุงแบบเดี่ยว และอังกะลุงแบบลาว ลูกค้าส่วนใหญ่ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้แก่ บริษัท โรงเรียน วงดนตรี เป็นต้น

ภาพที่ 4 ตัวอย่างการเยี่ยมชมการทำอังกะลุงของกลุ่มผลิตอังกะลุง

ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยจักรยาน พบว่า กลุ่มผลิตอังกะลุงสามารถรับนักท่องเที่ยวได้สูงสุด 30 คน/ครั้ง สำหรับกิจกรรมในการรับท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในวิสาหกิจชุมชน โดยทางกลุ่มผลิตอังกะลุงจะบรรยายเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ขั้นตอนการผลิตอังกะลุง และสาธิตวิธีการทำอังกะลุงให้กับนักท่องเที่ยวได้ชม (ดังภาพที่ 4) สำหรับกิจกรรมที่จะให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม ทางกลุ่มจะให้นักท่องเที่ยวได้ลองเล่นอังกะลุงลาว ซึ่งเป็นอังกะลุงชนิดหนึ่งที่สามารถเล่นได้เพียงคนเดียว เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม 30-45 นาทีต่อการท่องเที่ยว 1 ครั้ง

2.5 สรุปผลการสัมภาษณ์กลุ่มอาชีพสานแข่งและตีมีด พบว่า กลุ่มอาชีพสานแข่งและตีมีด ตั้งอยู่หมู่ 4 ตำบลเนินหอม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ลักษณะของกลุ่มเป็นแบบเจ้าของคนเดียวแบบชุมชนมีส่วนร่วม แรกเริ่มของธุรกิจเกิดจากการที่เจ้าของธุรกิจได้รับการถ่ายทอดวิชาความรู้การตีมีดมาจากครูบาอาจารย์ โดยเริ่มทำเป็นอาชีพจักสานก่อนในปี พ.ศ. 2524 และเริ่มทำอาชีพตีมีดในปี พ.ศ. 2534 ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะเป็นมีด เสียม เหล็ก จอบ ขวาน เหล็ก ซึ่งลูกค้าของกลุ่มเป็นลูกค้าทั่วไป

ภาพที่ 5 ตัวอย่างกิจกรรมการทดลองตีมีดและเยี่ยมชมกลุ่มอาชีพสานแข่งตีมีด

ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยจักรยาน พบว่า กลุ่มอาชีพสานแข่งและตีมีดสามารถรับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้สูงสุด 30 คน/ครั้ง สำหรับกิจกรรมในการรับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในวิสาหกิจชุมชน ทางกลุ่มจะทำการสาธิตการสานแข่งและตีมีด (ดังภาพที่ 5) หลังจากนั้นจะให้นักท่องเที่ยวทดลองการตีมีดและสานแข่งด้วยตนเอง เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมประมาณ 30-45 นาทีต่อการท่องเที่ยว 1 ครั้ง

3. สรุปผลการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวจักรยานในชุมชนบ้านเนินหอม จังหวัดปราจีนบุรี

จากการประชุมกลุ่มย่อยกับวิสาหกิจชุมชนและผู้นำชุมชน สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวทางจักรยานที่เชื่อมกับวิสาหกิจชุมชนบ้านเนินหอม จะใช้เส้นทางจักรยานไปในสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของบ้านเนินหอมและสถานที่ใกล้เคียง พร้อมกับการเรียนรู้วิถีชีวิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ ภายใต้กิจกรรมที่มีชื่อว่า “ปั่นท่องเที่ยว ใน OTOP Village บ้านเนินหอม” ซึ่งเส้นทางจักรยานสามารถวิเคราะห์เส้นทางจักรยาน รวมระยะทาง 35.05 กิโลเมตร ระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม 3-4 ชั่วโมง

ภาพที่ 6 เส้นทางท่องเที่ยวใน OTOP Village บ้านเนินหอม ในชุมชนบ้านเนินหอม จังหวัดปราจีนบุรี

จากภาพที่ 6 สามารถกำหนดเส้นทางจักรยานได้ตามเส้นทางดังนี้

- 1) จุดเริ่มต้น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี ปั่นไปยังอ่างเก็บน้ำเขาไม้ปล่อง มีระยะทาง 11.7 กิโลเมตร
- 2) จุดที่ 2 เริ่มปั่นจากจุดอ่างเก็บน้ำเขาไม้ปล่อง ปั่นไปยังวัดเขาพระธรรมขันธุ์ มีระยะทาง 3.1 กิโลเมตร
- 3) จุดที่ 3 เริ่มปั่นจากจุดวัดเขาพระธรรมขันธุ์ ไปยังอ่างเก็บน้ำวังบอน มีระยะทาง 3.7 กิโลเมตร
- 4) จุดที่ 4 เริ่มปั่นจากจุดอ่างเก็บน้ำวังบอน ปั่นไปยังกลุ่มขนมจีนบ่อแร่ มีระยะทาง 8.3 กิโลเมตร
- 5) จุดที่ 5 เริ่มปั่นจากกลุ่มขนมจีนบ่อแร่ ปั่นไปยังกลุ่มสมุนไพรบ้านเนินหอม มีระยะทาง 2.6 กิโลเมตร
- 6) จุดที่ 6 เริ่มปั่นจากกลุ่มสมุนไพรบ้านเนินหอม ปั่นไปยังกลุ่มอาชีพสานแข่งและตีมีด มีระยะทาง 550 เมตร
- 7) จุดที่ 7 เริ่มปั่นจากกลุ่มอาชีพสานแข่งและตีมีด ปั่นไปยังกลุ่มผลิตอังกะลุง มีระยะทาง 1 กิโลเมตร

8) จุดสิ้นสุด เริ่มปั่นจากกลุ่มผลิตอ่างกะลุง ไปยังมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จุดสิ้นสุด มีระยะทาง 4.1 กิโลเมตร

จากการวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวและกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งการกำหนดเส้นทางการปั่นจักรยานท่องเที่ยวในชุมชนบ้านเนินหอม สามารถสรุปผลการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยการปั่นจักรยาน ได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การจัดเส้นทางการท่องเที่ยวทางจักรยานและกิจกรรมการท่องเที่ยวในวิสาหกิจชุมชน บ้านเนินหอม จังหวัดปราจีนบุรี

ลำดับ	เส้นทาง/สถานที่	กิจกรรม
จุดเริ่มต้น	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี ไปยังอ่างเก็บน้ำเขาไม้ปล้อง	แวะชมวิวทิวทัศน์บนสันเขื่อน ณ อ่างเก็บน้ำเขาไม้ปล้อง ซึ่งเป็นอ่างเก็บน้ำในโครงการพระราชดำริ
จุดที่ 2	อ่างเก็บน้ำเขาไม้ปล้อง ไปยังวัดเขาพระธรรมขันธุ์	แวะสักการะรอยพระพุทธรูปขนาดใหญ่ ในวัดเขาพระธรรมขันธุ์
จุดที่ 3	วัดเขาพระธรรมขันธุ์ ไปยังอ่างเก็บน้ำวังบอน	แวะชมธรรมชาติ ณ อ่างเก็บน้ำวังบอน
จุดที่ 4	อ่างเก็บน้ำวังบอน ไปยังกลุ่มขนมจีนบ่อแร่	เข้าร่วมกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนฐาน “ขนมจีนเส้นสดบ่อแร่” กิจกรรมประจำฐานประกอบด้วยการฟังบรรยาย การทำขนมจีน ทดลองทำขนมจีนเส้นสด รับประทานขนมจีนที่นักท่องเที่ยวจัดทำเอง ใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรม 30-40 นาที
จุดที่ 5	กลุ่มขนมจีนบ่อแร่ ไปยังกลุ่มสมุนไพรบ้านเนินหอม	เข้าร่วมกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนฐาน “สมุนไพรไทยเนิ่นหอม” กิจกรรมประจำฐานประกอบด้วยการฟังบรรยาย การจัดทำลูกประคบ ผลิตภัณฑ์อื่นๆ ของกลุ่ม แวะเที่ยวชมสวนสมุนไพร และทดลองจัดทำลูกประคบ ระยะเวลาในการทำกิจกรรม ประมาณ 30-40 นาที
จุดที่ 6	กลุ่มสมุนไพรบ้านเนินหอม ไปยังกลุ่มอาชีพสานแข่งและตีมีด	เข้าร่วมกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนฐาน “จักสานไม้ไผ่ ตีมีดโบราณ” กิจกรรมประจำฐานประกอบด้วยการฟังบรรยายและการสาธิตการจักสานส้อมไก่ การตีมีด ให้นักท่องเที่ยวทดลองการตีมีดและสานส้อมได้ด้วยตนเอง ระยะเวลาในการทำกิจกรรม ประมาณ 30 นาที – 40 นาที
จุดที่ 7	กลุ่มอาชีพสานแข่งและตีมีด ไปยังกลุ่มผลิตอ่างกะลุง	เข้าร่วมกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนฐาน “อ่างกะลุงไม้ไผ่ เสียงใสกังวาล” กิจกรรมประจำฐานประกอบด้วยการฟังบรรยายเกี่ยวกับการทำอ่างกะลุง ทดลองเล่นอ่างกะลุงลาวด้วยตนเอง ระยะเวลาในการทำกิจกรรมประมาณ 30 - 40 นาที

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	เส้นทาง/สถานที่	กิจกรรม
จุดสิ้นสุด	กลุ่มผลิตอังกะลุง ไปยังมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี	หลังจากนักท่องเที่ยวท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านเนินหอมครบทุกกิจกรรมจะเดินทางกลับมายังจุดสิ้นสุด ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนบ้านเนินหอม จังหวัดปทุมธานี

สภาพแหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้านเนินหอม พบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญสามารถแบ่งได้เป็น 1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัด เช่น วัดเขาพระธรรมขันธุ์ วัดห้วยเกษียรน้อย เป็นต้น 2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก เช่น น้ำตกเหวนรก น้ำตกเขาอีโต้ เป็นต้น และ 3) โครงการอ่างเก็บน้ำ เช่น อ่างเก็บน้ำเขาไม้ปล้อง อ่างเก็บน้ำวังบอน เป็นต้น จากผลการวิจัยพบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมสามารถพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวประกอบไปด้วยสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง 3 แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำเขาไม้ปล้อง วัดเขาพระธรรมขันธุ์ และอ่างเก็บน้ำวังบอน ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวพบว่าในหมู่บ้านเนินหอมมีวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด 8 กลุ่ม วิสาหกิจชุมชนที่มีความพร้อมที่จะเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้มี 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มขนมจีนบ่อแร่ กลุ่มสมุนไพรบ้านเนินหอม กลุ่มอาชีพสานแข่งและตีมีด และกลุ่มผลิตอังกะลุง ซึ่งกิจกรรมสำหรับการท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่มมีดังนี้ (1) กลุ่มขนมจีน บ่อแร่ จะมีกิจกรรมการทดลองทำขนมจีนเส้นสดและรับประทานขนมจีน (2) กลุ่มสมุนไพรบ้านเนินหอม จะมีกิจกรรมชมสวนสมุนไพรและทดลองทำลูกประคบ (3) กลุ่มอาชีพสานแข่งและตีมีด จะมีกิจกรรมทดลองการตีมีดและสานแข่ง และ (4) กลุ่มผลิตอังกะลุง จะมีกิจกรรมชมการสาธิตการทำอังกะลุงและทดลองเล่นอังกะลุงลาว แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมดังกล่าวที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมโดยชุมชนไม่ต้องปรับเปลี่ยนสิ่งใด สอดคล้องกับนิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ของ Kaewsanga & Chamnongsri (2012) ที่กล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน เป็นการสร้างคุณค่าด้านประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว และการออกแบบรูปแบบการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน นำไปสู่เป้าหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังสอดคล้อง Chinachot, P. & Chantuk, T. (2016) กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุก ๆ ฝ่ายเพื่อสร้างกิจกรรม สินค้าหรือบริการที่คำนึงถึงธรรมชาติ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ที่สามารถนำเสนอให้นักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวสามารถสัมผัส มีส่วนร่วมตลอดจนเกิดการเรียนรู้ในพื้นที่การท่องเที่ยวจนเกิดความประทับใจ จะช่วยเสริมสร้างมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจให้กับชุมชนนำไปสู่ความยั่งยืนในการท่องเที่ยว

2. การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทางจักรยานในชุมชนบ้านเนินหอม จังหวัดปทุมธานี

เส้นทางท่องเที่ยวโดยจักรยานที่พัฒนาขึ้นประกอบไปด้วยการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและเรียนรู้วิสาหกิจชุมชน มีเส้นทางท่องเที่ยว 8 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี ไปยัง อ่างเก็บน้ำเขาไม้ปล้อง เส้นทางที่ 2 อ่างเก็บน้ำเขาไม้ปล้อง ไปยัง วัดเขาพระธรรมขันธุ์ เส้นทางที่ 3 วัดเขาพระธรรมขันธุ์ ไปยัง อ่างเก็บน้ำวังบอน เส้นทางที่ 4 อ่างเก็บน้ำ

วังบอน ไปยัง กลุ่มชนมจีนบ่อแร่ เส้นทางที่ 5 กลุ่มชนมจีนบ่อแร่ ไปยังกลุ่มสมุนไพรบ้านเนินหอม เส้นทางที่ 6 กลุ่มสมุนไพรบ้านเนินหอม ไปยังกลุ่มอาชีพสวนแข่งและตีมัด เส้นทางที่ 7 กลุ่มอาชีพสวนแข่งและตีมัด ไปยังกลุ่มผลิตองกะลุง เส้นทางที่ 8 กลุ่มผลิตองกะลุง ไปยัง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ระยะทางในการท่องเที่ยวทั้งหมด 35.05 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม 3-4 ชั่วโมง ซึ่งการพัฒนาเส้นทางจักรยานนี้มีความสอดคล้องกับลักษณะพื้นที่ของชุมชนบ้านเนินหอม รวมทั้งกิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละเส้นทางท่องเที่ยวที่มีความสอดคล้องกับวิถีของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jantarakast (2019) ที่ได้วิจัยการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรม 5 ชาติพันธุ์ ในอำเภออรัญประเทศ มีการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว 2 เส้นทาง และกิจกรรมการท่องเที่ยว 12 กิจกรรม การกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรมนี้มีความสอดคล้องกับพื้นที่ของอำเภออรัญประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติ และการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับประเพณีและวิถีของชุมชนโดยชุมชนมีส่วนร่วม อีกทั้งสอดคล้องกับ Viroteawan (2018) ที่ทำการวิจัยแนวทางการพัฒนาเส้นทางจักรยานสำหรับนักท่องเที่ยว บริเวณพื้นที่บางกระเจ้าอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งพบว่าการพัฒนาเส้นทางควรมีการส่งเสริมความรู้ให้กับคนในชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชนที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นมาเป็นจุดขาย และสอดคล้องกับ Sungkaew (2020) ที่ค้นพบว่าทั้งภาครัฐและภาคเอกชนหากมีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ทรัพยากรของประเทศและท้องถิ่นที่มีอยู่ จะส่งผลให้สร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวให้กับประเทศ ซึ่งจะช่วยสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาวอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในชุมชนบ้านเนินหอม จังหวัดปราจีนบุรี นำการจัดเส้นทางท่องเที่ยวทางจักรยานและการท่องเที่ยวในวิสาหกิจชุมชนไปต่อยอดให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ ทำการวิเคราะห์ต้นทุนการท่องเที่ยว และจัดทำเป็นแพ็คเกจการท่องเที่ยวในชุมชนเพิ่มเติม
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในชุมชนบ้านเนินหอม นำกิจกรรม “ปั่นท่องเที่ยว ใน OTOP Village บ้านเนินหอม” มาประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้ประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวได้ทราบ จัดทำเป็นสื่อการประชาสัมพันธ์ เช่น การสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล หรือเป็นแผ่นพับ โบว์ชัวร์ เป็นต้น โดยนำไปจัดวางไว้ตามที่พัก รีสอร์ท ร้านอาหาร ร้านกาแฟ ฯลฯ ที่นักท่องเที่ยวนิยมแวะพัก
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในชุมชนบ้านเนินหอม นำกิจกรรมต่อยอดด้วยการสร้างความร่วมมือกันเครือข่ายหรือพันธมิตรทางธุรกิจเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ทำการวิเคราะห์ต้นทุนเพิ่มเติม เพื่อจัดทำเป็นแพ็คเกจการท่องเที่ยวตามศักยภาพที่ชุมชนบ้านเนินหอม สามารถรับนักท่องเที่ยวได้
2. ทำการวิเคราะห์ความพึงพอใจหรือความเต็มใจจ่ายของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับเส้นทางท่องเที่ยวทางจักรยาน และกิจกรรมภายในวิสาหกิจชุมชน เพื่อจะได้ปรับปรุงให้เหมาะสมตามความต้องการของนักท่องเที่ยว
3. ทำการวิเคราะห์ช่องทางการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทางจักรยานในชุมชนบ้านเนินหอมเพิ่มเติม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย ในโครงการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมเป้าหมาย ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตามสัญญาเลขที่ KMUTNB-64-DRIVE-7 ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยทำวิจัยเพื่อชุมชน และขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน และประธาน วิสาทกิจชุมชนเนินหอมทุกกลุ่มที่มีส่วนผลักดันให้เกิดงานวิจัยเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชน

References

- Chinachot, P. & Chantuk, T. (2016). Model of Creative Tourism Management in Suan Phueng. **Verdian E-Jornal Silpakorn University**, 9(1), 250-268.
- Jantarakast, P. (2019). The Development of The 5 Ethic Tourism Routes in Aranyaparthet District Sa Kaew Province. **Journal of Humanities and Social Sciences Valaya Alongkorn**, 14(3), 196-203.
- Kaewsanga, P. & Chamnongsri, N. (2012). Creative Tourism : A New Choice of Thai Tourism. **Suranaree Journal of Social Science**, 6(1), 91-109
- Krungsri Research. (2021). **Tourism & Hotel Industry in the Post Covid World**. [Online]. Available : <https://www.krungsri.com/en/research/research-intelligence/ri-future-of-tourism-21> [2021, February 21]
- Noenhom Subdistrict Administrative Organization. (n.d.). **Important Place**. [Online]. Available : <https://noenhom.go.th/public/list/data/index/menu/1173> [2020, December 3].
- Prachinburi office. (2020). **Plan of Prachinburi Province 2018-2021 (Review edition 2021)**. [Online]. Available : <http://www.prachinburi.go.th/yut-prachin/plan61-65-65.pdf> [2020, December 3].
- Thaitambon.com. (n.d.). **Information of Noen Hom, Mueang Prachin Buri**. [Online]. Available : <https://deksakon.com/prachinburi/6487.html> [2020, December 3].
- Thansettakij. (2018, November 25-28). TAT Launches 5 Cycling Routes “Second tier cities” Pushing Bicycle Tourism to 10% Growth. **Thansettakij**, 38(3421), 22.
- Sungkaew, T. (2020). Tourism and Long-Run Economic Growth in Thailand: From 1960 to 2018. **Asia-Pacific Social Science Review**, 20(2), 158-165.
- Virothewan, R. (2018). Development Project for Bicycle Route for Tourist at Bangkrachao, Prapadaeng, Sa mut Prakan. **Panyapiwat Journal**, 10(3), 96-109.